

Etikk og varsling

Tolga kommune

Januar 2023

FR 1245

1 SAMMENDRAG AV PROSJEKTPLAN

Problemstilling	<p>Har Tolga kommune lagt til rette for å sikre gode etiske holdninger og handlinger i egen organisasjon?</p> <ul style="list-style-type: none">○ Har kommunen oppdaterte etiske retningslinjer?○ Er de etiske retningslinjene tilgjengelig for ansatte?○ Er ansatte informert om/gitt opplæring i de etiske retningslinjene?○ Drøftes etikk og etiske retningslinjer jevnlig på enhetene i kommunen? <p>Har Tolga kommune lagt til rette for forsvarlig varsling ihht arbeidsmiljøloven?</p> <ul style="list-style-type: none">○ Har kommunen oppdaterte varslingsrutiner?○ Er varslingsrutinene lett tilgjengelig for ansatte?○ Er det informert om/gitt opplæring i varslingsrutinene til ansatte?
Kilder til kriterier	<p>Lover og forskrifter Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).</p> <p>Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).</p> <p>«Gode råd for etikkarbeid», KS</p> <p>Kommunens egne vedtak og retningslinjer</p>
Metode	<ul style="list-style-type: none">• Dokument-/systemgjennomgang• Kvalitative intervju med medlemmer av arbeidsmiljøutvalget (ledere, hovedtillitsvalgte og hovedverneombud)
Tidsplan	<ul style="list-style-type: none">• Inntil 180 timer• Levering innen 01.11.2023<ul style="list-style-type: none">○ Forventer oppstart i april 2023○ Forventer ferdig med datainnsamlingen innen utgangen av august
Prosjektteam	<p>Oppdragsansvarlig revisor: Merete M. Montero,</p> <p>Prosjektmedarbeider: Mette Sandvik</p> <p>Styringsgruppe: Trine Holter og Tor Arne Stubbe</p>
Uavhengighetserklæring	<p>Ingen av de involverte revisorer vil få habilitetsproblemer ved gjennomføringen av prosjektet.</p> <p>Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors uavhengighetserklæring er vedlagt prosjektplanen.</p>
Kontaktperson	<p>Kommunedirektør eller den kommunedirektøren delegerer</p>

2 MANDAT

I dette kapittelet vil bestillingen bli utdypet og bakgrunnsinformasjon for prosjektet gjennomgått.

2.1 Bestilling

Revisor har tatt utgangspunkt i plan for forvaltningsrevisjon i perioden 2020-2024. I planen er det lagt opp til forvaltningsrevisjon innenfor tema etikk og varsling.

I kontrollutvalget sitt møte 5.12.2022 (sak KU-35/22) gjorde kontrollutvalget følgende vedtak:

1. *Kontrollutvalget bestiller en forvaltningsrevisjon for etikk og varsling. Timerammen på forvaltningsrevisjonen kan være på inntil 180 timer.*
2. *Kontrollutvalget gir følgende innspill på problemstillinger/spørsmål:*
 - a. *Hvordan sikrer kommunen gode etiske holdninger og handlinger i organisasjonen og i hvilken grad er tiltakene fulgt opp?*
 - b. *I hvilken grad er varslingsrutiner kjent og tatt i bruk?*
 - c. *Har ansatte god nok kunnskap om rutiner og forventninger til varsling?*
3. *Revisor bes om å utarbeide prosjektplan til neste møte 6. februar 2023.*

2.2 Bakgrunn

I regjeringa sin veiledning til arbeid med etikk¹ står:

«Etikk er refleksjon over verdier og normer, og begrunnelsen vi gir for våre valg. For folkevalgte og ansatte i en kommune handler etikk om systematisk refleksjon over hva som er god praksis i den kommunale virksomheten. Arbeid med etikk hjelper oss til å gjenkjenne etiske problemstillinger, og dermed muligheten til å foreta gode, velbegrunnede beslutninger.

Kommuneloven signaliserer at kommunal virksomhet skal kjennetegnes av tillit og bygge på en høy etisk standard (Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2018). Å følge lovene er et etisk og moralsk krav».

Kapittel 1 i arbeidsmiljøloven har som overordnet mål å sikre at arbeidsmiljøet gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon (Arbeids- og sosialdepartementet 2005). Det blir også uttrykt at loven skal gi grunnlag for at arbeidsgiver og arbeidstaker selv skal kunne ivareta og utvikle sitt arbeidsmiljø i samarbeid med de andre partene i arbeidslivet og at det skal bli lagt til rette for et godt ytringsklima.

Kapittel 2A i arbeidsmiljøloven spesifiserer arbeidsgiver og arbeidstaker sin rett og plikt knyttet til varsling om kritikkverdige forhold i organisasjonen. Her blir det utdypet hva som ligger i

¹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/kommunestruktur/Verktoy/lokaldemokrativedlederen/del-a/etikk/id2424157/>

kritikkverdige forhold og krav til rutiner som for eksempel skal sikre at varsel blir fulgt opp på en god måte. Arbeidstilsynet poengterer at det er arbeidsgiver sitt ansvar å sørge for åpenhet og god intern kommunikasjon i organisasjonen.

Arbeidsgiver skal aktivt bidra til ytringsfrihet og at varsling blir en naturlig del av arbeidsmiljøarbeidet. Varslingsregelverket skal bidra til et godt og konstruktivt ytringsklima der arbeidstaker kan melde ifra og ytre seg kritisk uten å risikere noen form for straff eller negative reaksjoner.

Arbeidstaker skal medvirke i utforming, gjennomføring og oppfølging av virksomheten sitt systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Arbeidstaker skal også bidra til gjennomføring av de tiltakene som er satt i verk for å «skape et godt og sikkert arbeidsmiljø».

Ifølge arbeidsmiljøloven § 2A-6 skal rutiner for varsling utarbeides i samarbeid med ansatte og tillitsvalgte (for eksempel verneombud og tillitsvalgte). De skal være skriftlige og minimum inneholde:

- oppfordring om å varsle om kritikkverdige forhold
- framgangsmåte for varsling
- framgangsmåte for hvordan arbeidsgiver tar imot, behandler og følger opp et varsel

De som oftest er inne i en varslingssak er arbeidsgiver, ansatte (varsleren og den/de påvarslede), tillitsvalgte, verneombud og Arbeidsmiljøutvalget (AMU). Avhengig av alvorlighetsgrad vil også offentlige myndigheter og Arbeidstilsynet kunne være inne i saken.

I årsberetning for Tolga kommune for 2021 står det at kommunen tilstreber at hensynet til høy etisk standard, rettsikkerhet og åpenhet skal ivaretas i alle ledd. Tolga kommunes etiske retningslinjer ble revidert i 2015. Disse retningslinjene gjelder både for folkevalgte og ansatte. Som digitalt kvalitetsstyringssystem/verktøy bruker kommunen Compilo. Styringssystemet skal dekke strategi, risikovurdering, dokumentasjon, avvik og tiltak og rapportering i forhold til HMS. Dette arbeidet er kontinuerlig og skal inngå som en naturlig del av enhetens arbeidsprosesser. Prosedyrer og rutiner skal revideres årlig.

3 PROSJEKTDESIGN

I kapittel 3 vil revisor avgrense prosjektet og gå nærmere inn på problemstillingene i prosjektet. Revisjonskriteriene, problemstillingene og metode for innsamling av data blir gjennomgått her.

3.1 Avgrensing

Tema for denne forvaltningsrevisjonen er å se på om det i Tolga kommune blir arbeidet systematisk med etikk og varsling. Systematisk betyr i denne sammenhengen om det finnes retningslinjer og rutiner, om disse er tilgjengelige for ansatte, om det er gitt informasjon eller opplæring i disse, og hvorvidt det jevnlig legges til rette for å drøfte etiske problemstillinger.

Revisor har valgt å avgrense revisjonen til å gjelde varsling og ikke å se på avvik. Revisor vil heller ikke gå inn i personalsaker som er enkeltforhold mellom arbeidsgiver og ansatte. Det vil ikke bli utført en kontroll av kommunens oppfølging av konkrete varslingsaker.

3.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger basert på bestilling av «Etikk og varsling» vil bli svart ut i prosjektet:

Har Tolga kommune lagt til rette for å sikre gode etiske holdninger og handlinger i egen organisasjon?

- Har kommunen oppdaterte etiske retningslinjer?
- Er de etiske retningslinjene tilgjengelig for ansatte?
- Er ansatte informert om/gitt opplæring i de etiske retningslinjene?
- Drøftes etikk og etiske retningslinjer jevnlig på enhetene i kommunen?

Har Tolga kommune lagt til rette for forsvarlig varsling ihht arbeidsmiljøloven?

- Har kommunen oppdaterte varslingsrutiner?
- Er varslingsrutinene lett tilgjengelig for ansatte?
- Er det informert om/gitt opplæring i varslingsrutinene til ansatte?

3.3 Kilder til kriterier

Arbeids- og sosialdepartementet. 2005. *Lov Om Arbeidsmiljø, Arbeidstid Og Stillingsvern Mv. (Arbeidsmiljøloven)*. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62>.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet. 2018. *Lov Om Kommuner Og Fylkeskommuner*. Norge. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83?q=kommuneloven>.

Andre relevante kilder til kriterier:

«Gode råd for etikkarbeid», KS

«Orden i eget hus. Kommunedirektørens internkontroll», KS

«Etikk, samfunnsansvar og antikorrupsjonsarbeid i kommunen», KS

Kommunens egne vedtak og retningslinjer

- Etiske retningslinjer
- Rutiner for varsling om kritikkverdige forhold i virksomheten

3.4 Metoder for innsamling av data

Revisor vil ta utgangspunkt i flere ulike datakilder som til sammen gir et bredt oversiktsbilde over hvordan kommunen arbeider med etikk og varsling:

- Analyse av rutiner, prosedyrer og retningslinjer i kommunen
- Kontroll av tilgjengelig informasjon (kvalitetssystem, nettressurser og lignende)
- Intervju med medlemmene i AMU (ledere, tillitsvalgte og verneombud)

En gjennomgang av samlet skriftlig materiale vil vise om det er vedtatt føringer for ansatte i virksomheten, om føringene er oppdatert og riktige, og hvorvidt dette er tilgjengeliggjort og informert om. Kvalitative intervju med medlemmene av arbeidsmiljøutvalget vil gi utfyllende informasjon om de prosesser som har pågått, og pågår, for å vedlikeholde og utvikle det systematiske arbeidet.

Trondheim 27.01.2023

Merete M. Montero

Oppdragsansvarlig revisor

VEDLEGG 1: UAVHENGIGHETSERKLÆRING

Prosjekt nr: FR1245
Kommune: Tolga kommune

Vurdering av uavhengighet - revisors egen vurdering i forbindelse med forvaltningsrevisjonsprosjekt:

Etikk og varsling

Hovedreferanse:

Kommuneloven § 24-4
Forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3
RS 200 --- Formål og generelle prinsipper for revisjon av regnskaper pkt. 4
RS 220 -- Vilkår for revisjonsoppdrag pkt. 4, 12-13
RS 300 -- Planlegging av revisjon av regnskaper pkt. 6
Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001 pkt. 8

Ansettelsesforhold:	<i>Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn Revisjon Midt-Norge SA</i>
Medlem i styrende Organer	<i>Undertegnede er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som ovenfor nevnte kommune deltar i.</i>
Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	<i>Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.</i>
Nærstående	<i>Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til ovenfor nevnte kommune som har betydning for uavhengighet og objektivitet.</i>
Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	<p>Før slike tjenester utføres foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriften § 18, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt.</p> <p>Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.</p> <p><i>Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</i></p>
Tjenesten under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	<i>Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.</i>
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	<i>Undertegnede opptre ikke som fullmektig for ovenfor nevnte kommune.</i>
Andre særegne forhold	<i>Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til uavhengighet og objektivitet.</i>

Trondheim 25.01.2023

Merete M. Montero
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Uavhengighet Tolga MMM

Signers:

<i>Name</i>	<i>Method</i>	<i>Date</i>
Montero, Merete Myklebust	BANKID	2023-01-25 08:56

This document package contains:

- Closing page (this page)
- The original document(s)
- The electronic signatures. These are not visible in the document, but are electronically integrated.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidt norge.no